

Dovoluji si Vás stručně seznámit o radioamatérské tradici v Přerově a děkuji za materiály, které mi zapůjčil p. Ing. Peček.

Radioamatérské tradice v Přerově a okolí

Ing. Peček

Radioamatérství je zájmová činnost těch osob, jejichž koníčkem je radiotechnika, aktivně se vzdělávají v oblasti sestavování radiových zařízení a snaží se o poslech nejrůznějších i velmi vzdálených stanic na jiných kontinentech a "elitou" mezi nimi jsou ti, co mohou také na základě vykonaných zkoušek aktivně vysílat na radioamatérských kmitočtech v oblastech krátkovlnných nebo VKV pásem.

Zatím co ve světě radioamatéři-vysílači aktivně pracovali se svými primitivními pokusnými vysílači a přijímači hned od začátku minulého století (v Anglii byla prvá oficiální radioamatérská koncese vydána již v roce 1905), tehdejší Rakousko-Uherské mocnářství a následně Československá republika těmto aktivitám nebyla nakloněna. Dlouho dokonce platil přísný zákaz samotného vlastnictví přijímacího zařízení a vůbec prvý souhlas byl vydán v roce 1913 pro stanici k příjmu časových signálů z Paříže Ondřejovské hvězdárny.

Po první světové válce patřila oblast rádiového příjmu a vysílání do kompetence armády. V roce 1920 ale došlo ke kompetenčním sporům a jako vítěz vyšlo tehdejší Ministerstvo pošt a telegrafů a prakticky od té doby se datují neúspěšné pokusy o legalizaci nejen vysílačích, ale i přijímacích zařízení. Stanovisko ministerstva bylo striktně zamítavé, ale přesto v technických časopisech začaly vycházet první návody na sestavení jednoduchých přijímačů. První koncese na přijímací stanici pro fyzickou osobu byla u nás vydána v roce 1923, přesto ještě o rok později, když policie našla neohlášený rádiový přijímač u ředitele biografu v Hradci Králové, podala na něj trestní oznámení.

Zveřejňované návody od konce 20. let v Přerově sledoval mladý student průmyslovky a později technický úředník ČSD Karel Koksa. Ten si vyráběl různé experimentální přístroje a tak již v roce 1932 vyšla v tehdejší přerovském časopise OBZOR noticka o tom, jak se mu na vzdálenost několika kilometrů daří rozsvěcet elektrické žárovky pomocí vysílače, kterému měnil vysílací kmitočet. V květnu 1933 vychází v témže časopise a následně i v Poledním ostravském deníku článek o tom, že úspěšně vykonal na Ministerstvu pošt a telegrafů zkoušky a očekává povolení ke zřízení amatérské vysílací stanice. Tu skutečně obdržel a byl mu přidělen volací znak OK2KP. Současně byla vydána i koncese pro vysílače přerovského radioklubu OK2RP. Radioklub byl v Přerově podle tehdejšího tisku založen již v roce 1924 a sloužil hlavně k propagaci poslechu rozhlasu - radiopřijímače, které prodávaly přerovské firmy Halda, Polame, Dostál, Netopil a Sagan byly velmi drahé a ceny elektronkových přijímačů se pohybovaly mezi 1.000 až 10.000 Kčs!!! V roce 1933 byla uspořádána v Přerově před Vánocemi propagační výstava radioaparátů a p. Koksa tam tehdy předváděl ukázky amatérského vysílání.

V krátké době nato získal koncesi také přerovský úředník SME Jan Paseka (OK2JP), dále radioklub při SME, ve Lhotě u Lipníka Ferdinand Šádek (OK2DM) a student medicíny v Brně původem z Přerova, MUC Vignati (v poválečné době vedoucí lékař v lázních Luhačovice). Ze všech jmenovaných byl však p. Koksa nejaktivnější a již v roce 1935 získal jako jeden z prvních Čechoslováků tehdy vzácný diplom WAC, za spojení se stanicemi na všech světadílech. Sestavil si dokonce i zařízení na příjem obrázků, zvaný fultograf. Statické

obrázky tehdy vysílaly některé evropské stanice (hlavně Paříž) v noci, po skončení normálního vysílání na dlouhých a středních vlnách. Zaznamenávaly se na vlhký papír napuštěný roztokem jodidu draselného a škrobu. Zařízení i obrázky na něm pořízené měl ještě v šedesátých letech minulého století, fultograf byl funkční a chtěl jej věnovat Nár. tech. museu.

Diplom WAC za spojení se stanicemi na všech světadílech

Když došlo k mobilizaci, museli radioamatéři s vysíláním skončit a bezprostředně po obsazení ČSR Němci museli vysílačky všichni odevzdat - všechny radioamatéry objíždělo zvláštní technické komando. Jako kuriozitu lze konstatovat, že odebírali pouze vysílací zařízení a nabízené zbraně, které měli naši občané legálně, jim ponechávali.

Po skončení okupace byli Koksa a Šádek mezi prvými, kdo měl vysílací zařízení opět připraveno k provozu. K povolení amatérského vysílání u nás však došlo až v roce 1946 a poválečná idyla netrvala dlouho. V roce 1949 musel každý držitel koncese předložit tehdejšímu Ministerstvu národní bezpečnosti prohlášení dvou hodnověrných osob, které se zaručovaly za to, že zařízení nebude zneužito k protistátní činnosti. Takové prohlášení ovšem v tehdejší době špionománie nebylo snadné získat a Přerov tak na dlouhou dobu zůstal bez vysílací amatérské stanice.

Radioamatéři se ale dále scházeli v radioklubu. Ten byl zprvu na Osmeku a to již přicházela nová generace. Z Ústí n.L. se přistěhoval p. Václav Ledvinka, pak přišel Michal Ziman, který jako první získal v roce 1955 vlastní koncesi OK2YF a tak mohl Přerov aktivovat i klubovou stanicí, která získala volací znak OK2KJU. Radioamatérská činnost se rozvíjela převážně v radioklubech Svazarmu, získat individuální koncesi nebylo snadné. Radioklub tehdy získal prostory v dnešní Wilsonově ulici a vedle prodejny kožešin měl i svou výlohu. Aktivně tam začali pracovat dobří technici (Němec, Jelínek) i provozáři (Ziman, Loos, Peček, Jelínek, Mužík) a přerovská klubová stanice získala svou první významnou trofej - 3. místo v mistrovství republiky v práci na krátkých vlnách. Amatérů-vysílačů pomalu v Přerově přibývalo a v polovině 60. let jich bylo 10 jen v Přerově, další pak v Lipníku, Hranicích a okolních vesnicích.

V roce 1962 získal po šesti letech stálého podávání žádostí vlastní koncesi OK2QX ing Peček, který získal výbornou školu amatérského vysílání a rychlotelegrafie na kolektivkách v Poděbradech, kde vystudoval fakultu radiotechniky. Doté doby mohl pracovat jen z klubových stanic. Záhy se dostal mezi provozní špičku v republice, poprvé v roce 1964 a celkem 5x získává titul Mistra ČSSR, později MS a ZMS v práci na krátkých vlnách. Dodnes je aktivní, na svou značku navázal již přes 250.000 spojení s radioamatéry ve všech zemích na světě, získal přes 500 diplomů a vyhrál více jak 100 mezinárodních závodů a do roku 2001 byl členem Rady Československého, později Českého radioklubu. Za podíl na výzkumu šíření

rádiových vln získal bronzovou medaili Mezinárodní telekomunikační unie a je čestným členem jejího radioklubu v Ženevě, kam byl několikrát pozván a také členem radioklubu Rady Evropy ve Štrasburgu, odkud např. vysílal při příležitosti vstupu Československa do Rady Evropy.

Přerovský radioklub se několikrát stěhoval - několik let sídlil ve Škodově ulici, pak dokonce na Masarykově náměstí (Vignatiho dům - dnes Rossman), dnes sídlí ve vlastním domečku na periferii Přerova směrem na Horní Moštěnici a na Holém kopci v blízkosti monitorovací věže spojující má stanoviště pro práci na velmi krátkých vlnách. Krátkodobě, asi po dobu tří let kolem roku 1992 byla v Přerově aktivní další klubová stanice - OK2OMT při Stanici mladých techniků, a od roku 1991 má sídlo v Přerově česko-slovenská odbočka mezinárodní organizace FIRAC, která sdružuje radioamatéry pracující na železnici s klubovou stanicí OK5SAZ (Sdružení amatérů železničářů) kterou založil již zmíněný ing Peček a její členové každoročně se každoročně umísťují na předních místech ve světových soutěžích jak na krátkých vlnách, tak na VKV.

P. Koxsa měl v konci 60 let značné zdravotní problémy, ale přesto se aktivně zajímal o radioklub. Na přemlouvání, aby si opět zažádal o vlastní koncesi, prohlásil: " Dvakrát mi stanici zabavili - jednou Němci, a tehdy představovala jmění - podruhé komunisté a nikdy jsem za ni nedostal ani korunu. Na to, abych si nějakou stanici dnes pořídil, už bohužel nemám peníze". Mezi námi z těch prvých jmenovaných již není bohužel nikdo. Zemřeli MUDR Vignati i Ferda Šádek, i Karel Koxsa a rozloučili jsme se již i se zakladateli poválečné éry radioklubu - zemřeli M. Mužík, V. Ledvinka, V. Němec.

Technika v posledních třech desetiletích pokročila neuvěřitelným způsobem dopředu i v oblastech radioamatérských zájmů. Až do 70. let byly přístroje která zůstaly po německé armádě tím nejlepším, z čeho naši radioamatéři vycházeli. Pak přišly tranzistory a integrované obvody, které dnes umožňují sestavit radiostanici, se kterou je možné se domluvit s celým světem, ve velikosti většího autorádia. Přistupuje k tomu výpočetní technika, umožňující vést záznamy o spojeních a účastnit se závodů pomocí počítače, přicházejí moderní, digitální druhy provozu které bez počítačů ani provozovat nelze. Radioamatéři dnes vysílají i z kosmické stanice ISS. Ustupuje se od požadavku znalosti morseovky, což byl dříve nezbytný předpoklad pro získání koncese a tak když si prohlédnete adresář všech radioamatérů na světě, který se každoročně vydává v USA (dnes již na CD-ROMu) zjistíte, že jen v samotném Přerově je registrováno neuvěřitelných 60 amatérů- vysílačů. Bohužel, ne všichni jsou aktivní. Ale přerovský radioklub, který dnes vede jeho sponsor a všestranně aktivní radioamatér Dan Smička OK2BXU, získal pro závody speciální volací značku - OL7T a v jednom z letošních celosvětových závodů navázal v průběhu 48 hodin více jak 1800 telegrafních spojení s celým světem! Pochopitelně, bez využití moderní techniky by to nebylo možné. Radioamatérská činnost v Přerově tedy dále pokračuje a její tradice určitě nezanikne.

Ukázky z dobového tisku

Redakce Přerov, Wilsonova třída číslo 14. - Vychází denně s datem následujícího dne. —
Předplatné na deník s donáškou do domu
neb poštou měsíčně 11 Kč, čtvrtletně 33 Kč. — Účty jsou splatny a žalovatelný tamtéž. —
Reklamace se nezalepují a nefrankují.
Ročník XXIII. V pátek 15. dubna 1932. Číslo 88.

Přerovan ve šlépějích geniálního vynálezce Marconiho

Pokusy o rozsvěcování elektrických žárovek na dálku.

Náš zpravodaj se zúčastnil prvních pokusů v rozsvěcování elektrických žárovek na dálku, které prováděl v Přerově s vlastními konstruovanými přístroji absolvent státní průmyslové školy v Přerově a známý odborník v radiotelefonii a telegrafii Karel Koksá. Pokusy byly konány jednak na vzdálenosti krátké, jednak také na vzdálenost několikakilometrovou. Předvedeno bylo rozsvěcování elektrických světél, jejich zhasínání a zároveň provedena kontrola, jež měla za úkol se přesvědčiti, zdali rozsvěcovací přístroje náležitě fungují. Konstrukce Koksových aparátů ovšem umožňuje také rozsvěcování většího počtu lamp, jakož i pouze některých skupin. Princip těchto přístrojů pozůstává z generátoru netlumených oscilací, u něhož možno lehce frekvenci měniti dle potřeby té které skupiny rozsvěcovaných či zhasínaných lamp. K pokusům bylo použito elektrického proudu 220 voltového, který byl ve zvláštním generátoru patřičně zeslabován. Koksův precísně sestrojený a fungující aparát dle názoru konstruktérova nalezne v nejbližší době velmi široké pole upotřebení a využití. Koksá již také začíná pracovati na dalších vynálezech, ve kterých by bylo lze jeho přístroje prakticky použiti. Pokusům byl přítomen kromě několika jiných odborníků i profesor státní průmyslové školy v Přerově ing. Dadák, význačný pracovník v radiotechnice. Již nyní se konají přípravy k předvedené aparátu celé veřejnosti. Stane se tak v rámci podniků přerovského radioklubu a provedeno bude rozsvěcování různěbarevných žárovek a jejich kombinací, umístěných na odevšad viditelné baště Žerotínova zámku. S předvedením vynálezu bude spojena vysvětlující přednáška.

OBZOR

Redakce Přerov, Wilsonova třída číslo 14. - Vychází denně s datem následujícího dne. —
Předplatné na deník s donáškou do domu
neb poštou měsíčně 11 Kč, čtvrtletně 33 Kč. — Účty jsou splatny a žalovatelný tamtéž. —
Reklamace se nezalepují a nefrankují.
Ročník XXIV. V neděli 12. března 1933. Číslo 60.

V Přerově bude uvedena v činnost krátkovlnná vysílací stanice. Městu Přerovu se také konečně podařilo ideální bezdrátové spojení s celými světem. Na včerejší výborové schůzi Radioklubu bylo totiž konstatováno, že dělmistr státních drah Karel Koksa, o jehož zajímavých pokusech zažehování elektrických žárovek na několikakilometrovou vzdálenost jsme již psali, se právě vrátil z Prahy, kdež v ministerstvu pošt a telegrafů absolvoval právě s výborným prospěchem požadované zkoušky, takže nyní bude moci uvést v činnost krátkovlnnou vysílací stanici, sestavenou Radioklubem. Koncese je očekávána v nejbližších dnech. První pokusy pak budou zahájeny co nejdříve.

Polední *za 20 hal.* Vydání 1 OSTRAVSKÝ DENÍK

V M. Ostravě v úterý 14. března 1933 (Ostravský poledník) Ročník XXXVI Číslo 61

Zprávy z Přerova a okolí

Přerov bude mít vysílací stanici. Dělmistr státních drah Karel Koksa v Přerově, který učinil v poslední době několik zajímavých pokusů v zažehování elektrických žárovek na několikakilometrovou vzdálenost, vrátil se právě z Prahy, kde v ministerstvu pošt a telegrafů absolvoval s výborným prospěchem požadované zkoušky, takže nyní bude moci uvést v činnost krátkovlnnou vysílací stanici, sestrojenou přerovským Radioklubem. Koncese je očekávána v nejbližších dnech.

Obrázek k článku v Ostravském deníku

Redakce Přerov, Wilsonova třída číslo 14. - Vychází denně s datem následujícího dne. — Předplatné na deník s donáškou do domu neb poštou měsíčně 11 Kč, čtvrtletně 33 Kč. — Účty jsou splatny a žalovatelný tamtéž. — Reklamace se nezalepují a nefrankují.
Ročník XXIV. V úterý 20. června 1933. Číslo 140.

V brzké době spojení s celým světem

Psali jsme již před časem o technickém úř. Karlu Koksovi z Přerova, který prováděl s naprostým úspěchem řadu pokusů se zažehováním různých sérií elektrických žárovek bezdrátovou cestou až na kilometrové vzdálenosti. Byla to jakási pozměněná paralela Marconioho pokusů. Týž Koksa před měsícem si zkonstruoval a zhotovil vlastní radiotelegrafní vysílací a přijímací stanici, kterou právě nyní po úspěšných pokusech nabýti spojení s cizinou, doplnil i vlastní amatérskou radiofonií, kterou již. také docílil úspěšných styků s polskými, rakouskými a československými krátkovlnnými stanicemi. Ačkoliv zkoušky provádí s poměrně velmi slabým zdrojem, (s výkonem půl 2. ampéru v anténě), dohovořuje se s radioamatéry v zahraničí velmi čistě, jasně a hlasitě. Koksa však se nespokojuje s prvními úspěchy a provádí další zdokonalování své stanice, takže v brzké době si od ní slibuje, že bude moci docílit spojení s majiteli radiofonních amatérských přístrojů na celém světě.

Redakce Přerov, Wilsonova třída číslo 14. - Vychází denně s datem následujícího dne. —
Předplatné na deník s donáškou do domu
neb poštou měsíčně 11 Kč, čtvrtletně 33 Kč. — Účty jsou splatny a žalovatelný tamtéž. —
Reklamace se nezalepují a nefrankují.
Ročník XXIV. V úterý 12. prosince 1933. Číslo 281.

Místní zprávy: Přerov vysílal vlastní krátkovlnnou stanicí pro Přerov

V neděli byla v Přerově ukončena radiovýstava, pořádána místním Radioklubem ve dnech 8. až 10. prosince. Byla obeslána 7 firmami, jež vystavovaly 45 nejmodernějších radioaparátů v ceně 1070 Kč až 13.500 Kč. Ani jediná krystalková stanice nebyla zastoupena. Výstavy se zúčastnily svými ekspozicemi také brněnská a ostravská vysílací stanice, jež názorně ukazovaly rozložené součástky. Za dobu tří dnů navštívilo výstavu bezmála 2000 osob, což svědčí nejlépe o tom, že v Přerově, kde je dnes na 1800 radioamatérů, se jeví o rozhlas neobyčejný zájem. Zvláštní pozornosti se přirozeně těšila vysílací a přijímací krátkovlnná stanice Radioklubu volací značky OK2RP, která prováděla zkoušky modulace se stanicí přerovského nadšeného radioamatéra Karla Koxsy, vysílajícího na výstavu jednak krátké věty, jednak gramofonovou ukázkovou hudbu. Pokusy o získání čisté modulace byly neobyčejně zdařilé. Za zmínku stojí, že Karel Koxsa, mající příslušné zkoušky, byl již chytán jistým radioamatérem v Austrálii, čehož svědectvím byl potvrzující lístek příjemce majícího značku Qu SL.

Tato pátá výstava Radioklubu, založeného v roce 1924, uspořádána přes veškeré obtíže dnešní kritické doby, nalezla vskutku neobyčejné porozumění u všech vrstev místního občanstva. Také školy výstavu navštívily v hajném počtu.

Z místních firem vystavovaly dvou až osmilampové přijímače tyto závody: Středomoravské elektrárny, Sagan, Halda, Netopil, Polame a Dostál. Stanice vesměs na elektrický proud z vedení. Samostatný stánek z bateriovou stanicí postavila firma Palaba ze Slaného.

Některé firmy názorně předváděly bezpečné způsoby, jakými zabrániti rušení příjmu. Tykadlem výstavy byly 200watové zesilovače, zapůjčené laskavostí SME, vysílající po celou dobu výstavy do ulice koncertní programy.